

NÁHUM JÖVENDÖLÉSE.

1. — *Náhum* («a Megvigasztalt») Elkes nevű helységből származott, mely egy igen régi hagyomány szerint Eleutheropolis (a mai Beit-Dzsibrín) közelében feküdt Júdában. Szent Jeromos azt mondja, hogy Elkes Galileának egyik kis városa volt. A XVI. században felmerült vélemény Elkest a mezopotámiai Moszultól északra fekvő Alkus helységgel azonosítja, de minden alap nélkül. — *Náhum* életének körülményei ismeretlenek.

2. — *Jövendölése* kizárólag Asszíria ellen szól, melynek végpusztulását hirdeti. Könyve két részből áll. Az első fejezet (a 2. fejezet első verseivel együtt) egy betűsoros zsoltár töredékeit tartalmazza, mely költői módon leírja, mint jó az Úr ítéletre Asszíria ellen, hogy azt megsemmisítse, és sanyargatott választott nemzetét megmentse. — A második és harmadik fejezet egységes, összefüggő beszéd, mely igen élénk vonásokkal érzékelteti a Ninive ellen felvonuló hadsereg félelmetes erejét, Ninive bukását, majd e város bűneinek korholásával reámutatott arra, hogy az isteni büntetés méltán érte a romlott és vérengző várost. — *Náhum* könyvében semmiféle messiási részletet sem olvasunk. Egyes helyekből (pl. 2, 6 ; 3, 14. 17.) az látszik, hogy *Náhum* Ninive viszonyait igen jól ismerte. Ninive ellenségeit a próféta nem jelöli meg közelebbről.

Náhum Tébe (No-Ámmon) bukására, mely 663-ban történt, mint már bekövetkezett tényre céloz, de Ninive pusztulását (612.) még mint eljövendő eseményt várja. Könyvének megírása tehát 663 és 612 közé esik ; de mivel már céloz az Assurbanipal asszír király halála után (626.) bekövetkezett rohamos hanyatlásra (3, 12—19.), valószínű, hogy e *jövendölése* a 626 és 612 közé eső évekből való.

Könyvét mind a zsidó, mind a keresztény hagyomány mindenkor hiteles és sugalmazott munkának vallotta.

1. FEJEZET.

Zsoltárszerű leírása az isteni ítéletnek, mely az Úr ellenségeire, elsősorban Ninivére vár.

¹Fenyegető jövendölés Ninive ellen.

Az elkési Náhum látomásának könyve.

²Féltékeny és bosszúálló Isten az Úr, Bosszúálló és haragvó. Bosszút áll ellenségein az Úr,

És hajthatatlan elleneivel szemben.

³Türelmes az Úr és nagyhatalmú, De nem hagy teljesen büntetlenül.

Eljő az Úr viharban és forgószélben, S a felhő a por az ő lába nyomán.

⁴Reászól a tengerre és kiszárítja, S a folyókat mind kiapasztja.

Eltikkad Básán és a Kármel,
És elfonnyad a Libanon virága.

⁵Megremegnek előtte a hegyek,
És elolvadnak a halmok; Tekintetétől megrendül a föld,

S a földkerekség és minden lakója.

⁶Ki állhat meg haragos színe előtt,
Ki állhat helyt haragjának tüze előtt?

Bosszúja kiárad, mint a tűz,
S a kősziklák megolvadnak előtte.

⁷Jó az Úr és megerősít ő a szorongatás napján,
És ismeri a benne bízókat.

⁸De rohanó vízőzönnel vet véget az ellene támadóknak,

És ellenségeit a sötétség üldözi.

⁹Mit terveztek az Úr ellen?

1, 1—15; 2, 2.

Zsoltárszerű leírása az isteni ítéletnek, mely az Úr ellenségeire, elsősorban Ninivére vár.

1. 1. Fenyegető jövendölés Ninive ellen, Vulg. szószerint: «Ninive terhe». — 2—3b. A zsoltár bevezetése. — 2. Az Úr féltékenysége abban áll, hogy dicsőségét, valamint a választott nép javát minden ellenségével szemben megvédelmezi.

3c—6. Az Úr félelmetes eljövételének rajza. A próféta a leírás egyes képeit egy hatalmas viharról veszi, mely az egész természet alapjaiban megrendíti. V. ö. Zsolt. 17, 8—16; Hab. 3. — 4. A Jordántól keletre fekvő Básánt és a Kármelt a próféta mint Izrael országának legtermékenyebb területeit említi; a Libanonnak is rendkívül gazdag volt a növényzete. — 5. Elolvadnak (héb.), Vulg. «pusztává lesznek». — 6. A kősziklák megolvadnak előtte, a héber szerint: «A kősziklák összetörnek előtte».

7—11. A bűnösök tehetetlenek az Úrral szemben. — 7. Az Úr a nagy ítélet alkalmával sem feledkezik meg a benne bízókról. — 8. A vízőzön és a sötétség az Isten büntető ítéletének jelképei. Az ellene támadóknak: így a Hetvenes görög fordítás. A Vulgáta és a mai héber szöveg szerint: «az ő helyének» (t. i. Ninivének). — 9. Az Úr szándékait semmiféle emberi tervezetés sem gátol-

Végrehajtja ő a pusztítást!
Nem keletkezik kétszer
veszedelem!

¹⁰Bizony, mint az egy-
másba fonódó tövissek,
Olyan lesz az együtt ti-
vornyázók lakomája;
Elégnek, mint az egészen
száraz tarló.

¹¹Belőled származott az,
aki gonosz terveket
szótt az Úr ellen,
Ki elméjében törvénysze-
gést forgatott.

¹²Így szól az Úr: Ha még
oly erősek és még oly
sokan lesznek is,
Akkor is levágnak és
elvesznek!
Megaláztalak, de nem
alázlak meg többé.

¹³Most összetöröm a vesz-
szejét annak, aki háta-
dat *verdesi*,

És bilincseidet széttöröm.

¹⁴Rólad pedig ezt paran-
csolja az Úr:

Nevednek ne támadjon
többé utóda!

Istened házából kiirtom
a faragott és az öntött
bálványokat,

Elkészítem sírodat, mert
becstelen vagy!

¹⁵Íme a hegyeken van a
jó hírt hozónak lába,
Azé, aki békét hirdet.

Üld meg, Júda, ünnepei-
det és váltsd be fogad-
dalmaidat,

Mert nem halad át többé
rajtad Beliál;

Mindenestül elveszett!

hatja meg. *Nem keletkezik kétszer veszedelem:* az Isten nem sujt kétszer, mert egyszeri támadással is végleg megsemmisíti ellen-
ségeit. — 10. Nehéz szöveg. *Az egymásba fonódó tövissek* alaktalan,
egymástól csak nehezen elválasztható tömegükkel jellemző képei
a Ninivében uralkodó politikai és társadalmi anarchiának és
kicsapongásoknak az asszír birodalom végső napjaiban. —
11. Az Úr szava Ninive ellen. A vers értelme az, hogy Ninive
saját maga volt az oka romlásának.

12—15. *Ninivére végrömlás, Izrael és Júdára szabadulás vár.* —
12a—b. A *levágás* (szószertint: «lenyírás») a teljes kifosztás jelképe. —
12c—13. Közbevetett és Izrael népéhez intézett mondás: az Úr
megalázza ugyan népét, *de nem alázza meg többé*, sőt *összetöri*
Asszíria büntető hatalmát, mellyel eddig Izraelt sanyargatta.
V. ö. Iz. 10, 5. — 14. Ninivének még neve is feledésbe megy.
Kétszáz évvel Ninive elbukása után az arra haladó Xenophon
görög hadvezér seregei már nem is sejtették, hogy a hajdan oly
hatalmas világváros romjai közelében vannak. — *Istened*, a héber
szerint: «Isteneid». A vers második fele azt jelenti, hogy Ninive
bukását a bálványozás (és a vele kapcsolatos vétkek) okozták. —
15. Az asszír hatalom összeomlása Júda számára örömhírt jelen-
tett. A *jó hírt hozó* az, aki Júdának meg hozza a hírt Ninive bukásá-
ról. Ez már *a hegyeken van*, vagyis a közvetlen közelben. *Beliál*
(«sem mire kellő» vagy «romlás») névvel a próféta a zsidó nép
ellenségeit jelöli meg. Az utolsó verstag a héberben így hangzik:
«Mert nem halad át többé rajtad a gonosz, — Ő teljesen kiirtatott».
15c—e. értelme: Júda mutasson be hálaáldozatokat az Úrnak, mert
legfőbb ellensége végleg megsemmisült. — A zsoltár befejezése a
2. fejezet 2. versében olvasható: Az Úr helyreállítja Júda és Izrael
dicsőségét, melyet az asszír hatalom ideig-óráig elhomályosított.

2. FEJEZET.

A zsoltár befejezése. — Az ellenséges hadsereg elfoglalja Ninivét, lakosságát fogságba hurcolja és minden kincsét elrabolja.

¹Felvonul előtted, aki szétszór téged, Aki ostrom alá veszi ostromműveidet; Lesd csak az utat, tedd erőssé derekadat, Szeddösszeminden erődöt!

²Mert helyreállítja az Úr Jákob dicsőségét És Izrael dicsőségét egyaránt; Bár a pusztítók széjjel szórták őket, És tönkretették csemeitéket.

³Hőseinek pajzsa tűzpiros, Seregének emberei karmazsinszínű ruhát viselnek;

Fáklyaként tündöklük harci szekereinek száma,

Amikor felkészül a hadra, És kocsisai mámorosak.

⁴Zűrzavart keltenek az utakon,

És összetorlódnak az utcákon a szekerek;

Olyanok, mint a fáklyák, Mint a cikázó villámok.

⁵Számbaveszi vitézeit, Rohannak útjukon;

Gyorsan felhágnak falaira,

És elkészítik a védőtetőt.

⁶Kinyitják a folyóra néző kapukat,

S a földig lerontják a templomot.

⁷Hadi népét a fogságba hurcolják,

Rabszolganóit elhajtják. Nyögnek majd, mint a galambok,

És keseregnek szívükben.

2, 2. A zsoltár befejezése. V. ö. 1, 15. magyarázatát.

2, 1. 3—3, 19. Egységes beszéd Ninive pusztulásáról.

2, 1. 3—10. A Ninive ellen támadó hadsereg ellenállhatatlan erővel elfoglalja a várost. — 1. A Ninivét szétszóró és ostromműveit ostrom alá vevő hadvezér Nábukodonozor babiloni trónörökös, Nábupolasz-szár babiloni király fia. A vers második része a próféta gúnyos felszólítása Ninivéhez, hogy szedje össze minden erejét az ellene törő hadakkal szemben. — 3—4. A próféta nem mondja meg név szerint, kik fogják Ninivét elpusztítani; a történelemből tudjuk, hogy Ninivét az egyesült babiloni és méd hadsereg foglalta el 612-ben. — A 3. vers az ellenséges seregeket írja le. A pajzsok színe tűzpiros: a babiloniak pajzsa valószínűleg rézből vagy bronzból készült. Kocsisai mámorosak, t. i. a harci lelkesedéstől. A héber szöveg utolsó tagja homályos. — A 4. vers első sorai a héber szerint így hangzanak: «Eszeszeten száguldanak a szekerek az utcákon, — Nyakra-főre rohannak a tereken». — Az 5. vers már az ostromlók ellenállhatatlan támadását írja le Ninive ellen. Számbaveszi vitézeit, t. i. az ostromló sereg vezére. A védőtető a szövegösszefüggés szerint az ostromlók védelmére szolgált. A leírás oly élénk, hogy a — 6. versben már Ninive elfoglalásáról és feldúlásáról olvasunk. A (Tigris) folyóra néző kapuk, melyeket a próféta beszéde külön kiemel, valószínűleg különösen meg voltak erősítve. V. ö. 1, 8. — 7. A Vulgáta szerint a 7. vers

⁸És olyan lesz Ninive,
mintha tóvá lettek
volna vizei,

És megfutamodnak ők.
«Álljatok meg, álljatok
meg!» —

De egy sincsen, ki meg-
fordulna.

⁹«Raboljátok el az ezüs-
töt,

Raboljátok el az aranyat!»
Se szeri, se száma a kin-
cseknek,

A mindenféle drága edé-
nyeknek.

¹⁰Széthányják, széjjelté-
pik, szerteszaggatják;
Szívük elcsügged, térdük
remeg;

Teljesen cserben hagyja
őket derekuk,

És mindannyiuk arca
olyan, mint a fekete
fazék.

¹¹Hol van hát az oroszlá-
nok bűvőhelye

S az oroszláncölykök ta-
nyája?

Ahová megbujni járt az
oroszlán,

Az oroszláncölyök, —
és nem volt, aki fel-
riaszthatta volna.

¹²Zsákmányolt egykor az
oroszlán,

Hogy jóllakjanak kölykei,
És öldösött nőstényei szá-
mára;

Prédával töltötte meg
barlangjait,

És lakóhelyét ragado-
mánnal.

¹³Íme én ellened megyek!
— Úgymond a seregek
Ura; —

Füstté égetem szekerei-
det,

Oroszláncölykeidet kard
emészti meg;

Véget vetek a földön zsák-
mányolásodnak,

És nem hallatszik majd
többé követeid szava.

eiső részének értelme az, hogy az asszír sereg a fogságba jut. A héber szöveget egyes magyarázók úgy értelmezik, hogy Zif (Istar istennő) szobrát elhurcolja a hódító ellenség, és az istennő zokogó papnőit (= rabszolganőit) is elhajtják a fogságba. Más magyarázat szerint az asszír királynénak és rabszolganőinek elhurcolásáról van szó. — 8. És megfutamodnak ők: t. i. Ninive lakosai. A 8. vers értelme az, hogy Ninive hasonló lesz az olyan vízmedencéhez, melynek vize szertefolyik. A próféta kiáltása: «Álljatok meg, álljatok meg!» — melyre senki sem hallgat, nagy-
szerűen festi a fejvesztett menekülést. — 9. Náhum felszólítása a győztes ostromlóknak szól, és szintén a leírás élénkítésére szolgál. — 10. Ninive lakosságának borzasztó sorsát a próféta festői-
leg szemlélteti néhány jellemző képpel. Derekek (szó szerint: veséjük) = erejük. A vers a héber szerint így hangzik: «Üresség, sivárság és pusztulás vagyon, — Csüggedt szív és reszkető térd, — Remeg minden derék, — Pírban ég minden arc».

11—13. Az Úr ítéletének költői összefoglalása. — 11—12. Ninive elbukása a prófétának lelki szeme elé idézi a város hajdani nagyságát és félelmetes erejét, miért is azt oroszlánok bűvőhelyéhez és tanyájához hasonlítja, melyet senki sem mert megközelíteni. A próféta élénk leírása egymás után sorolja fel a him- és nőstény-
oroszlánt az oroszláncölykökkel együtt. — 13. Követeid: Asszír-
követei.

3. FEJEZET.

A Ninivére váró büntető ítélet okai: a vérengzés, a csalárdság, az erőszakosság, a bálványozás, az erkölcstelenség. — Ninivét is eléri Nő-Ámon sorsa. — Ninive képtelen lesz az ellenállásra, mert hatalma minden ízében elkorhad.

¹Jaj *neked*, vérnek városa,
Te egészen hazug;
Telve vagy fosztogatással,
És nem távozik tőled a
rablás.

²Csattog az ostor,
Dübörög a robogó kerék,
Zihál a ló,

Száguld a szekér,
Közelednek a lovasok,

³Csillog a kard,
Villog a lándzsa,
Nagy a megöltek száma
És szörnyű a romlás;
Nincs száma a holttes-
teknek,

Hulláikba botlanak.

⁴Mert sokat paráználko-
dott a szép és bájos
parázna nő,
Mert varázslást űzött,
Mert nemzeteket adott el
paráznaságával

És nemzetségeket varázs-
lásaival.

⁵Íme én ellened *fordulok*,
— úgymond a seregek
Ura, —

És feltárom előtted szé-
gyenedet,

És megmutatom mezte-
lenségedet a nemzetek-
nek,

És gyalázatodat az or-
szágoknak.

⁶Utálatosságot halmozok
reád,

Gyalázattal illetlek,
És példává teszek.

⁷Olyan leszel, hogy min-
denki, aki lát,
Visszatántorodik tőled és
így szól:

Elpusztult Ninive!

Ki csóválja majd fejét
fölötted?

Honnan keressek szá-
modra vigasztalót?

⁸Vajjon különb vagy-e te
Nő-Ámonnál,
Mely a folyók mellett
fekszik? —

Vizek veszik körül,

3. 1—7c. A Ninivére váró büntető ítélet okai: a vérengzés, a csalárdság, az erőszakosság, a bálványozás, az erkölcstelenség. — 1. Ninive bűnei: a vérengzés, a csalárdság, a fosztogatás és a rablás; az utóbbi a meghódított népektől követelt adókat és hadi sarcot is jelenti. — 2—3. A próféta ismételten visszatér a város ostromának és elfoglalásának egyes mozzanataira. — 4. Ninive egyéb bűnei: az erkölcstelenség és a nemzetek leigázása. Ninive fénye és hatalma elszedítette a nemzeteket, melyek szövetségét keresték és előtte meghódítottak. — *Varázslást űzött*: figyelemre méltó, hogy az asszír irodalomnak jelentékeny része varázsló szövegekből áll. — 5. Az Úr meg fogja mutatni Ninive gyalázatát (végromlását) ugyanazon nemzetek előtt, amelyek egykor dicsőségét csodálták. — 6. Az előbbi vers gondolatának folytatása. *Példává teszek*, t. i. elrettentő példává.

7d—11. *Ninivét is eléri Nő-Ámon sorsa*. — 7d. A *fej csóválása* itt a részvét jele. — 8. *Nő-Ámonnál* (héb.), a Vulgáta szerint: «a népes Alexandriánál». Nő-Ámon (= Tété), Ámon isten ósrégi szent városa, a mai Karnak és Lukszor helyén feküdt. *Védősánca*

Védősánca a tenger,
Falai a vizek.

⁹Etiópia volt az erőssége
És a végtelen Egyiptom ;
Afrika és Líbia lakói vol-
tak segítségére.

¹⁰És mégis számkivetésbe,
fogságba hurcolták,
Kisdedeit minden utca-
sarkon a földhöz ver-
desték ;

Nemesei fölött sorsot ve-
tettek,
És minden főemberét bi-
lincsbe verték.

¹¹Te is megrészezszel
És megvetés tárgya leszel ;
Te is oltalmat keresel
majd
Az ellenség elől !

¹²Minden erődítésed olyan,
Mint a korán érő fügével
megrakott fügefa :
Ha megrázzák, az evőnek
szájába hullanak,

¹³Íme *hadi* néped olyan
benned, mint az asszo-
nyok ;

Országod kapui feltárul-
nak

És kinyílnak ellenségeid
előtt,

Tűz emészti meg záraidat.

¹⁴Meríts *bár* magadnak
vizet az ostrom *idejére*,
Erősítsd meg *bár* erődí-
téseiteid,

Eredj *bár* a sárba, taposd
és gyúrd,

És *készíts* téglát :

¹⁵Ott emészti meg téged
a tűz,

Kiirt a kard,

Felfal, mint a sáska.

Gyúlj *bár* egybe, mint a
sáska,

Légy *bár* oly nagyszámú,
mint a *szöcske*,

¹⁶Legyen *bár* több az
üzleted,

Mint az ég csillaga :

a tenger (héb.), vagyis a hatalmas folyam, a Nílus. A Vulgáta szerint: «gazdagsága tenger(nyi)». *Falai a vizek*: Nó-Ámont a Nílus folyam szinte bevehetetlenné tette. — 9. Nó-Ámon Felső-Egyiptomnak, sőt az egész óvilági Afrikának egyik legfontosabb városa volt, mely fekvésénél fogva Etiópiának is a kulcsa volt. *Afrika*, a héber szerint: «Pút» (Punt országa), talán a szomáli partvidék. — 10. Nó-Ámont 663-ban meghódította Assurbanipal asszír király, miután legmakacsabb ellenfelét, az etiópiai Tárakát (vagy Tirhakát), ki egyszerűs mind Egyiptomnak is a királya volt, hosszas és nehéz háborúban leverte. — 11. Amilyen sors érte Nó-Ámont, olyan sors fogja érni Ninivét is, Nó-Ámon meghódítóját. A *megrészegezés* az elerőtlenedést jelenti. A vers utolsó része Ninive teljes tehetetlenségét írja le végső napjaiban, és szösz szerint beteljesedett.

12—19. *Ninive képtelen lesz az ellenállásra, mert hatalma minden ízében elkorhad.* — 12. A legkisebb támadás romba dönti majd Ninive erődítéseit. — 13. Ninive hadseregéből hiányzik a férfias bátorság, a város védtelenül áll az ellenség előtt. Náhum olyan korban írt, amikor az asszír hatalom már közvetlenül bukása előtt állott. — 14. Minden előkészület a vár védelmére hiábavaló lesz, és nem tudja feltartóztatni a végpusztulást. *Készíts téglát*, szösz szerint: «nyúlj téglához». Mivel Asszíriában hiányzik a kő, a sárból készült téglát játssza a főszerepet az építkezésnél. — 15. *Szöcske* (héb.), Vulg. «sáska». — 16. *Üzleted*, a héber szerint:

A sáska kiterjeszti szárnyát és elrepül!

¹⁷Óreid olyanok lesznek, mint a sáskák,

És *iródeákjaid* mint a sáskák sáskái,

Melyek a hideg idején meghuzódnak a kerítésekben,

De ha felkel a nap, elrepülnek,

És nem tudni a helyüket sem, ahol voltak.

¹⁸Pásztoraid, Assur királya, elszunnyadnak,

Főembereidet eltemetik; *Harci néped a hegyeken bujdosik,*

És nincs, ki összegyűjthetné őket.

¹⁹Nincs *gyógyulás a te romlásodra,*

Rettenetes a te sebed! Mindenki, ki hírt hall

rólad, Tapsol fölötted;

Hiszen kire nem hatott ki szüntelenül a te gonoszságod?

«kereskedő». Náhum AsszírIA félelmetes hatalmát sáskajáráshoz hasonlítja, mely rettentő pusztítással jár, de végül mégis elmúlik. *Kiterjeszti szárnyát*, a héber szerint: «megvedlik». — 17. *Óreid*: a megfelelő héber szó valószínűleg egy asszír főhivatalnokot jelent. *Iródeákjaid*: (héb.), Vulg. «kisdedeid». A próféta az egyes asszír főhivatalnokokat sáskákhoz hasonlítja, melyek *a hideg idején*, vagyis amíg Ninive sanyargatta a nemzeteket, rengeteg számúak voltak, de amikor majd *felkel a nap*, vagyis amikor elérkezik Ninive megbüntetésének ideje, egyszerre nyomtalanul eltűnnek. — 18. Az előbbi gondolat folytatása újabb beszédkép alakjában. A *pásztorok* és a *főemberek* szintén AsszírIA főemberei, kiknek halálát (a halál álmába való merülését) hirdeti a próféta. *Főembereidet eltemetik*, a héber szerint: «Főembereid alusznak». *Harci néped a hegyeken bujdosik*, a héber szerint: «Néped a hegyek között van szétszórva». — 19. *Nincs gyógyulás a te romlásodra* (héb.), a Vulgáta szerint: «Nem marad homályban a te romlásod». Ninive bukásán örvendeznek az összes, általa leigázott nemzetek.